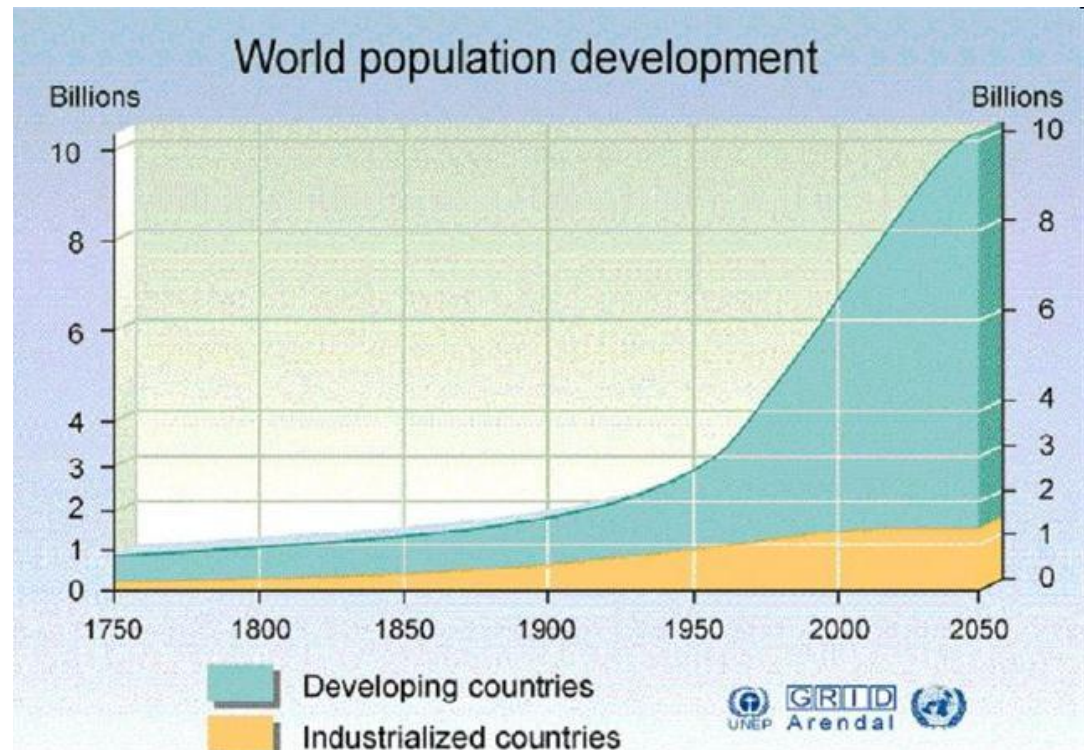

OBYVATELSTVO

G. Petříková, 2006

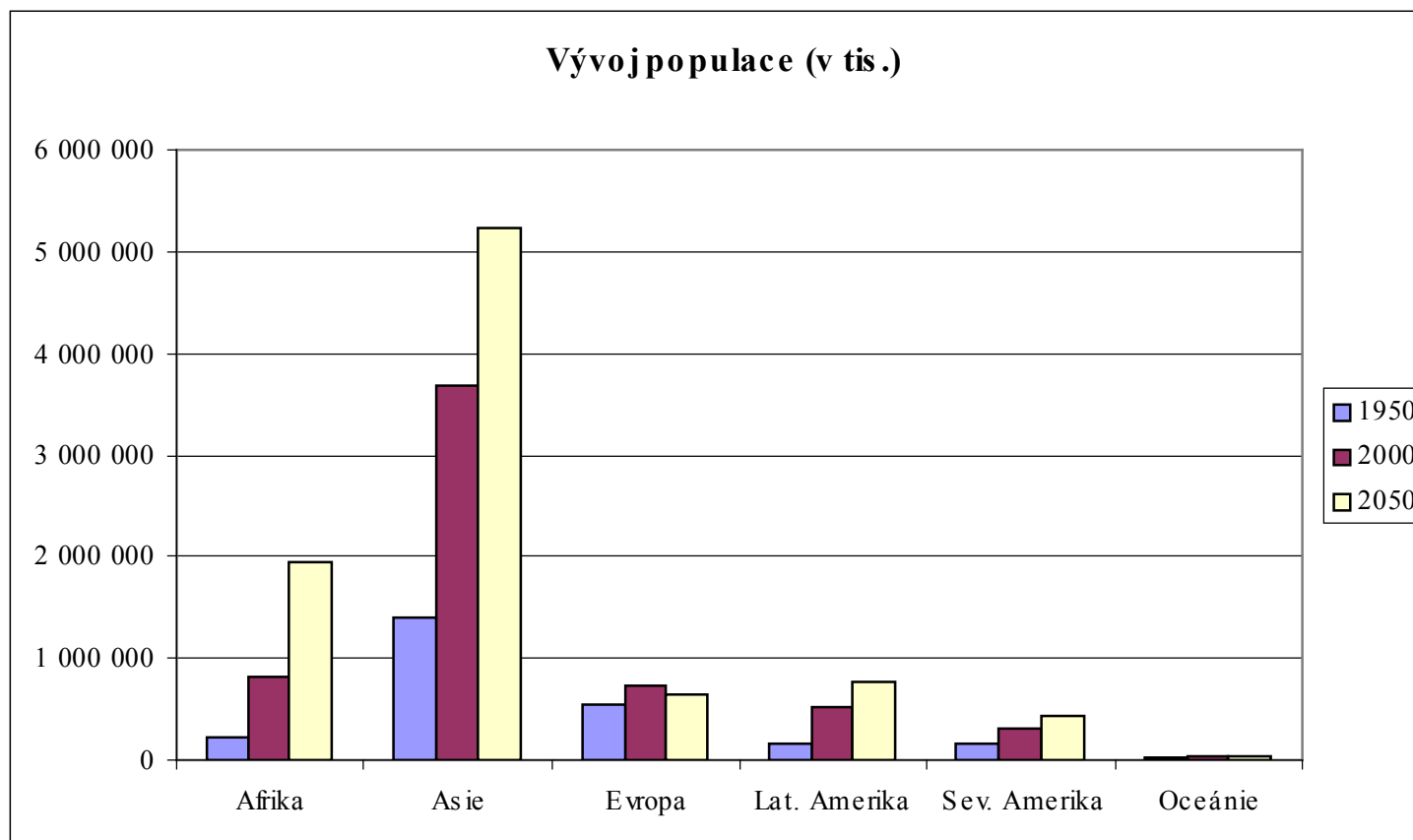
Vývoj počtu obyvatel

1830	1 miliarda	
1930	2 miliardy	za 100 let
1960	3 miliardy	za 30 let
1975	4 miliardy	za 15 let
1987	5 miliard	za 12 let
1999	6 miliard	za 12 let

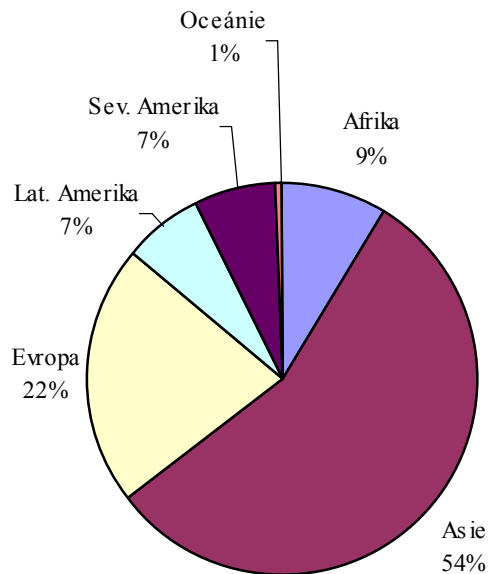
➡ Prostudujte si následující tabulku a graf - jak se zvyšoval počet obyvatel?

Vývoj počtu obyvatel

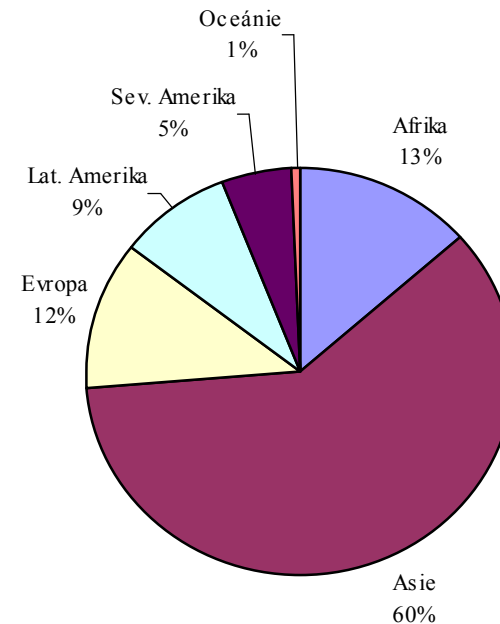

➡ Porovnejte růst počtu obyvatel na jednotlivých kontinentech. Jaký bude další vývoj? Pokuste se zdůvodnit.

Podíl na světovém obyvatelstvu

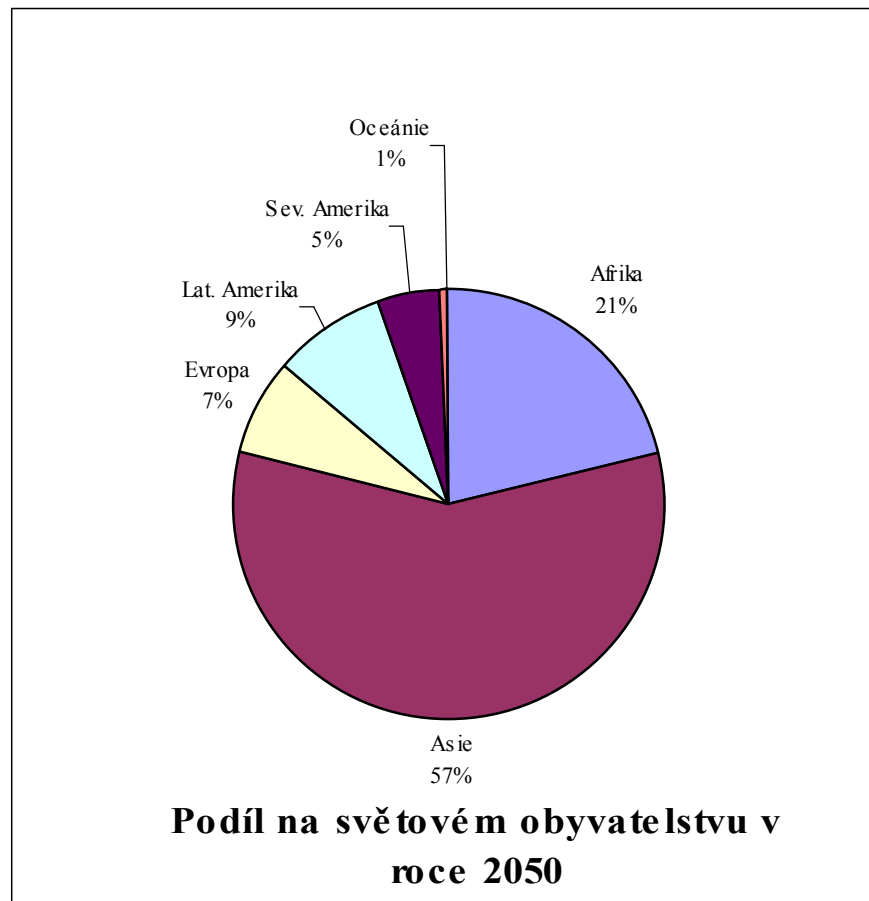
Podíl na světovém obyvatelstvu v roce 1950

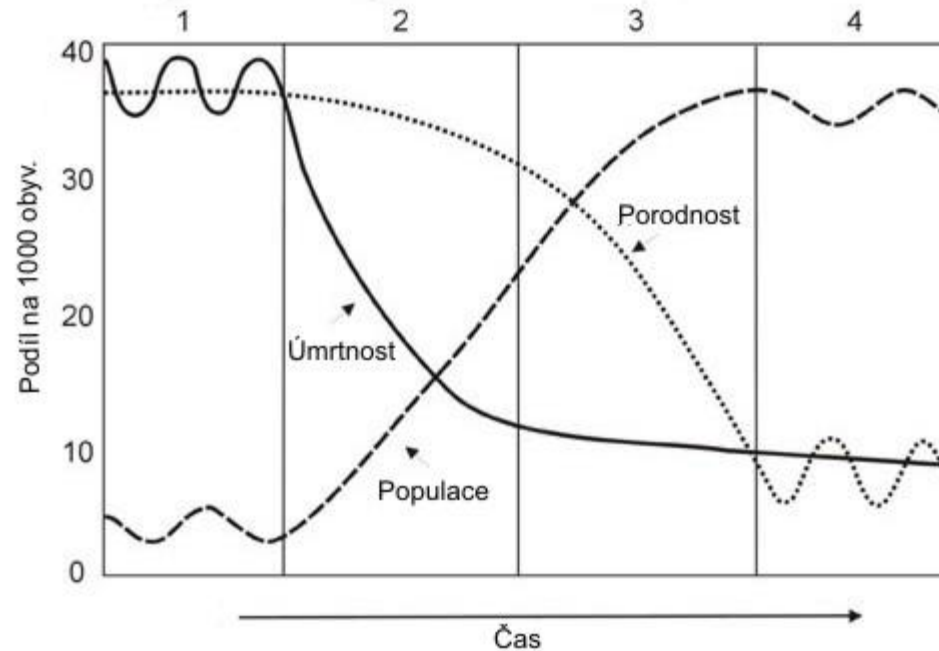
Podíl na světovém obyvatelstvu v roce 2000

➡ Jak se mění podíly obyvatel jednotlivých kontinentů na světovém obyvatelstvu? Navrhněte stejný graf pro rok 2050 a poté ho porovnejte s grafem na další straně.

Podíl na světovém obyvatelstvu

Model demografického vývoje

- ➡ Charakterizujte jednotlivé fáze demografického vývoje pomocí veličin vynesných v grafu. Ve které fázi se dnes nachází evropské obyvatelstvo, pokuste se datovat i ostatní fáze demografického vývoje evropského obyvatelstva. Kterým fázím odpovídá současná situace na jiných kontinentech?

I. fáze – vysoká a stálá porodnost (kolem 35‰), vysoká a kolísající úmrtnost, **nízký** přirozený přírůstek

II. fáze – vysoká, pomalu klesající porodnost, pokles úmrtnosti, **zvyšující se** přirozený přírůstek

III. fáze – značný pokles porodnosti, pomalý pokles úmrtnosti, postupné **snížování** přirozeného přírůstku

IV. fáze – nízká a kolísající porodnost, nepatrný pokles úmrtnosti, **nízký i záporný** přirozený přírůstek

II. a III. fáze – **demografická revoluce**

Vedle absolutních ukazatelů se využívají i **hrubé míry** – počet událostí vztažen na počet obyvatel

porodnost – procentuální podíl narozených na počtu obyvatel nebo počet narozených na 1 000 obyvatel

úmrtnost - procentuální podíl zemřelých na počtu obyvatel nebo počet zemřelých na 1 000 obyvatel

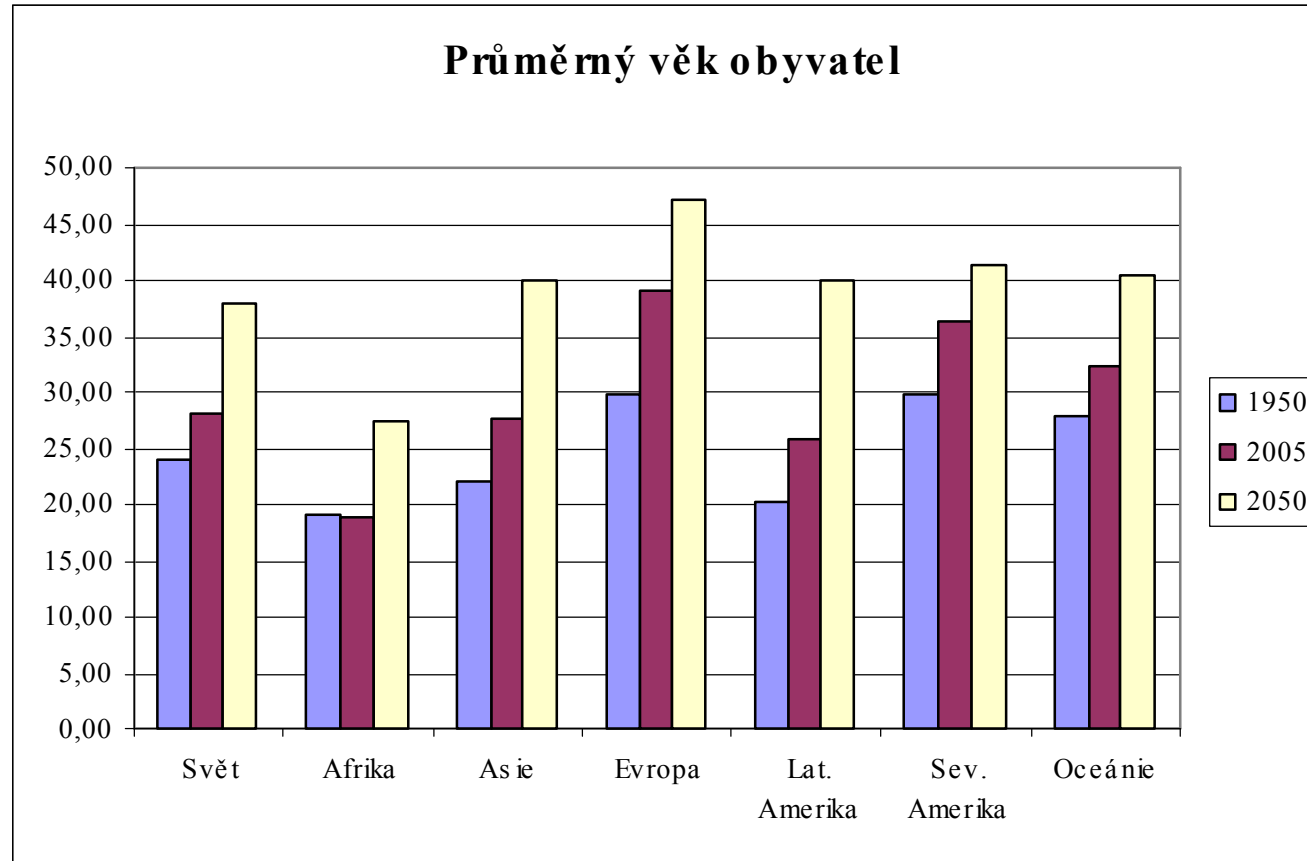
úhrnná plodnost – udává počet dětí, které by se narodily jedné ženě během reprodukčního období (15-49 let)

střední délka života (naděje dožití) – např. jakého věku se v průměru dožije právě narozený jedinec

Nejlidnatější státy světa (2005)

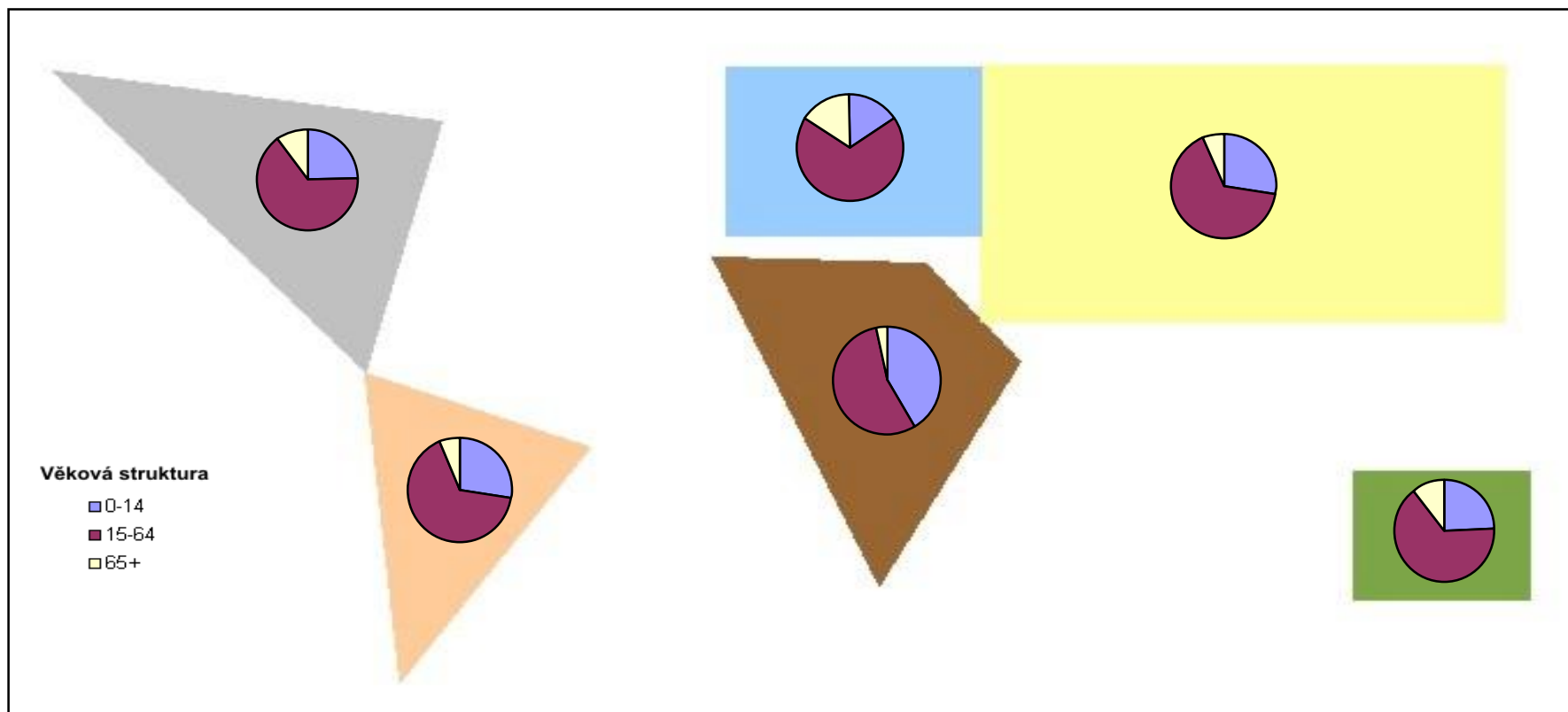
1. China - 1,306,313,812
2. India - 1,080,264,388
3. United States - 295,734,134
4. Indonesia - 241,973,879
5. Brazil - 186,112,794
6. Pakistan - 162,419,946
7. Bangladesh - 144,319,628
8. Russia - 143,420,309
9. Nigeria - 128,765,768
10. Japan - 127,417,244
11. Mexico - 106,202,903
12. Philippines - 87,857,473
13. Vietnam - 83,535,576
14. Germany - 82,431,390
15. Egypt - 77,505,756
16. Ethiopia - 73,053,286
17. Turkey - 69,660,559
18. Iran - 68,017,860
19. Thailand - 64,185,502
20. Democratic Rep.
of the Congo - 60,764,490
21. France - 60,656,178
22. United Kingdom - 60,441,457
23. Italy - 58,103,033

Stárnutí obyvatelstva

➡ Jak se mění průměrný věk obyvatel na jednotlivých kontinentech?
Uveďte příčiny současného či budoucího stárnutí obyvatelstva.

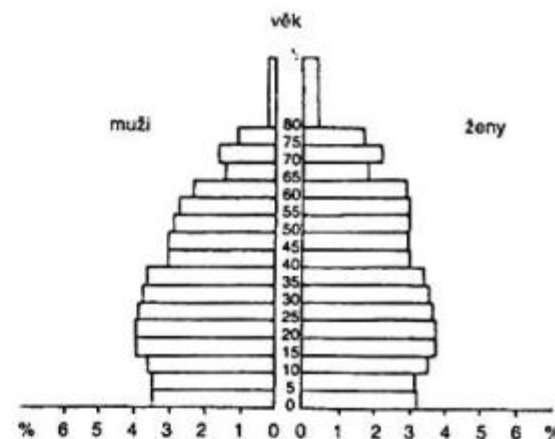
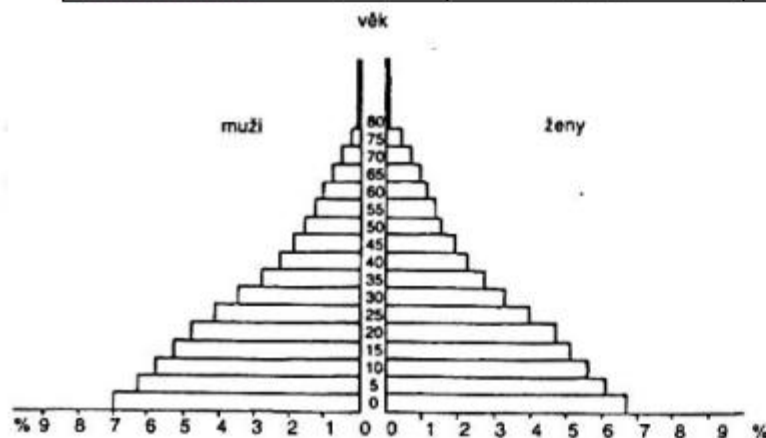
Věková struktura obyvatelstva

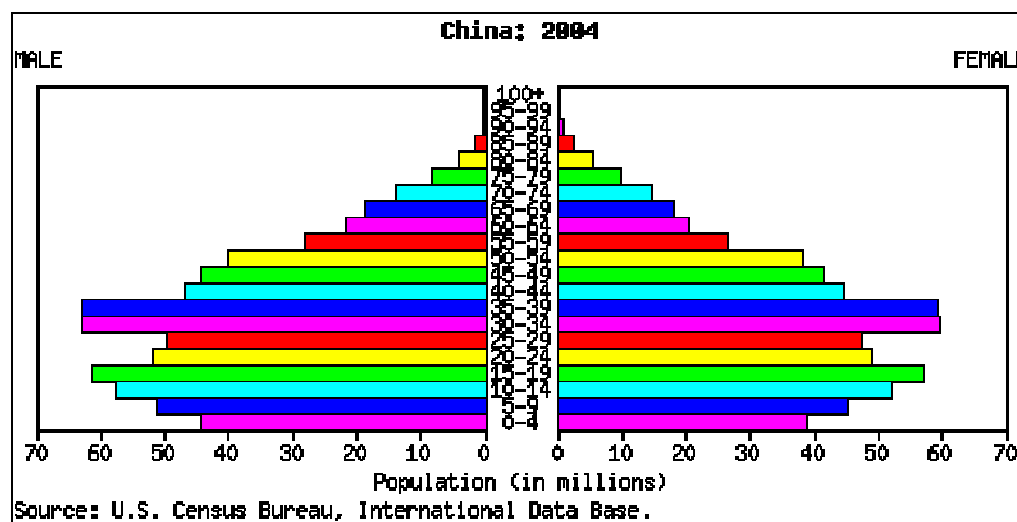
➡ Jak se mění věková struktura obyvatelstva na jednotlivých kontinentech?
Pokuste se zdůvodnit.

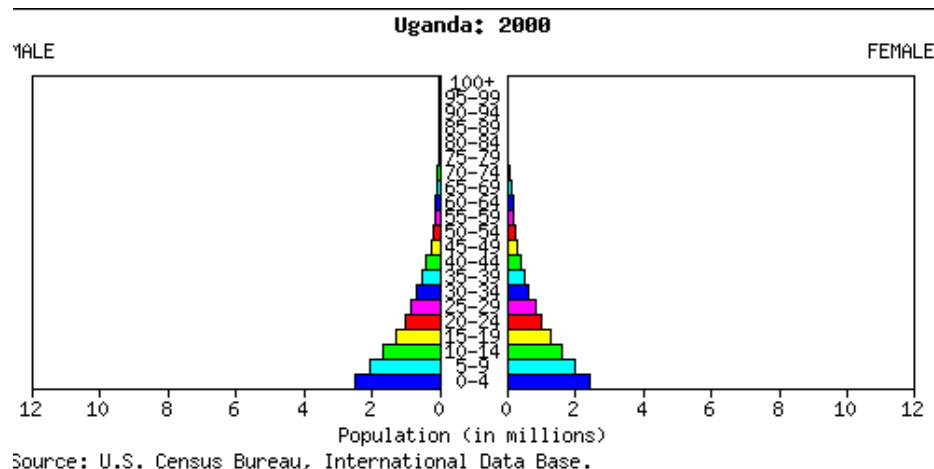
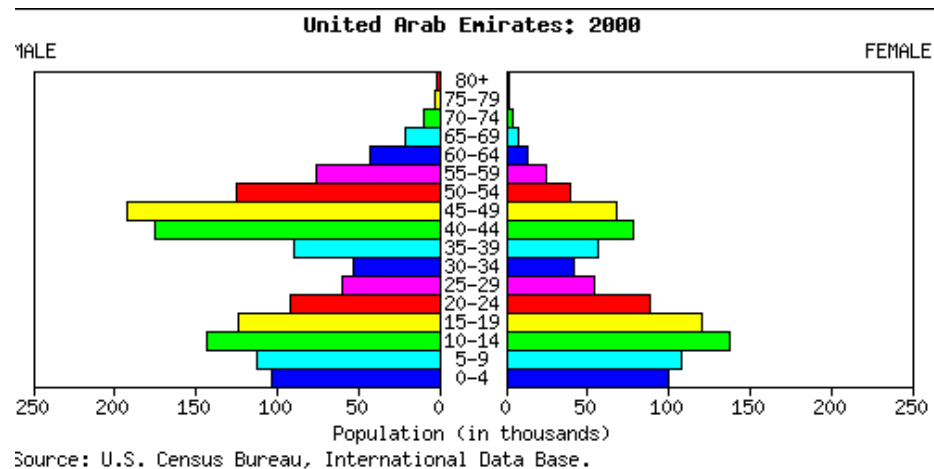
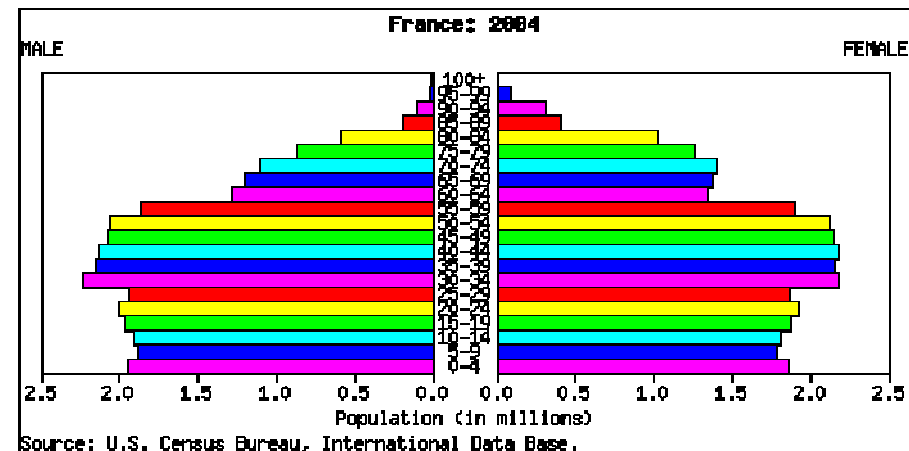
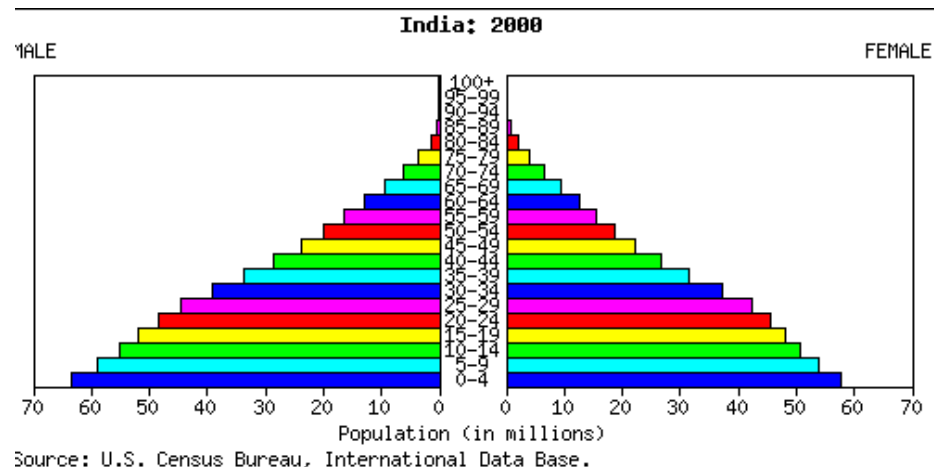
Věková pyramida

	Typ progresivní	Typ stacionární	Typ regresivní
Předreprodukční věk (0-14)	40%	26,5%	20%
Reprodukční věk (15-49)	50%	50,5%	50%
Poreprodukční věk (50-)	10%	23%	30%

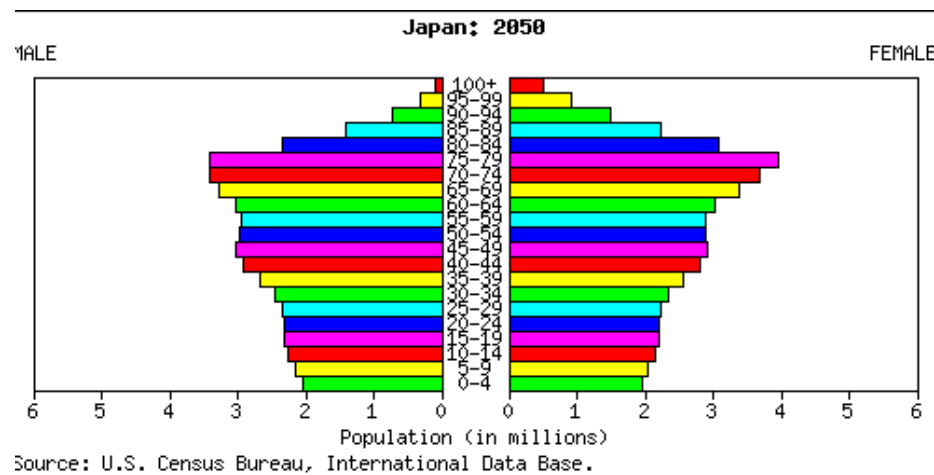
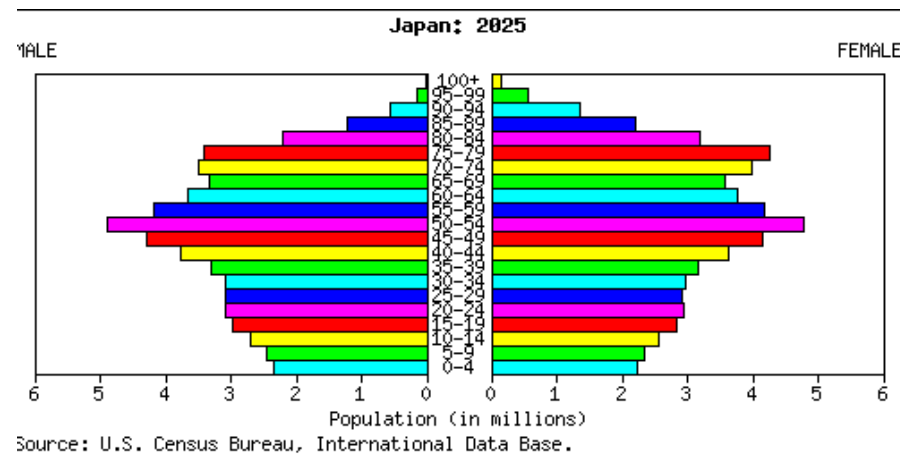
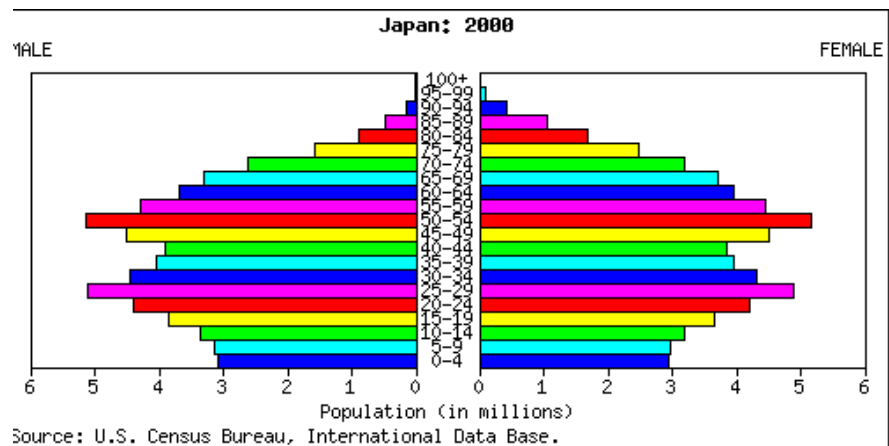

→ Co vyjadřuje věková pyramida, jak se vytváří, proč se její tvar může pro různé země lišit?

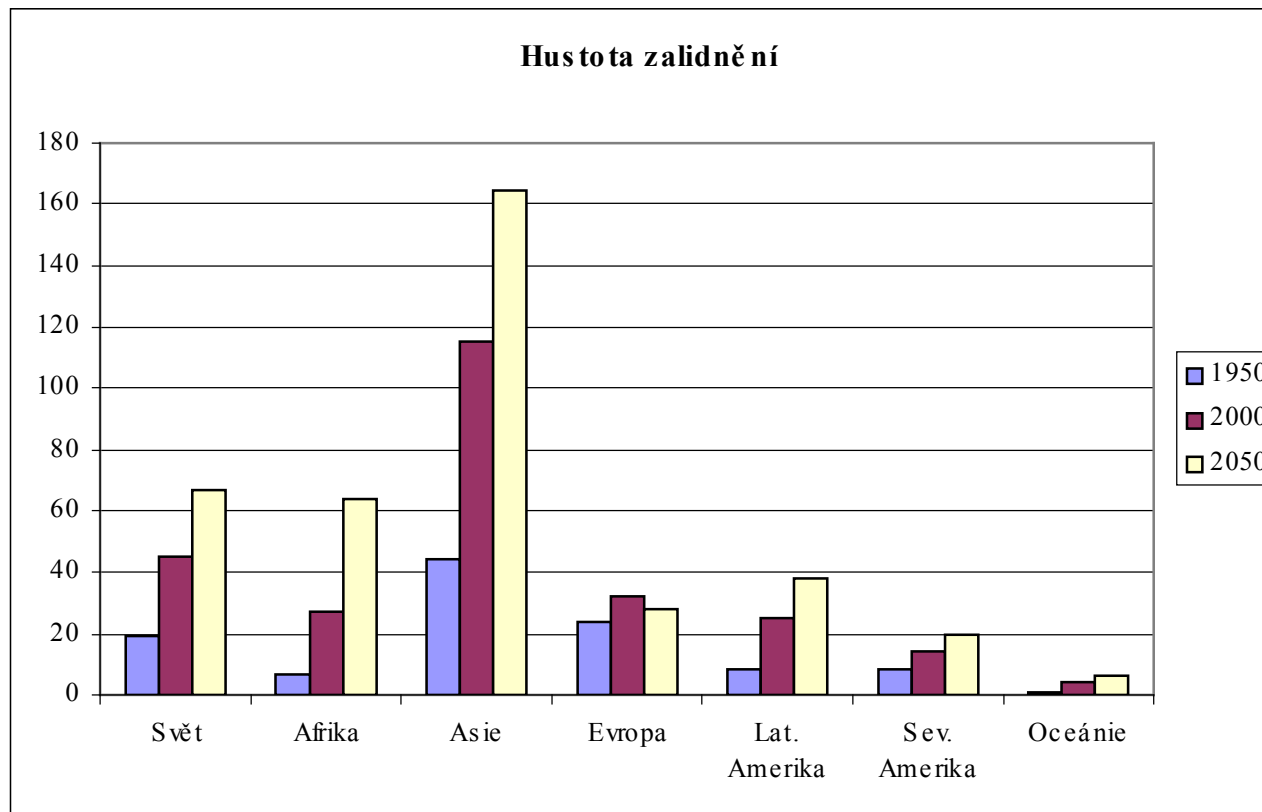

Vývoj

<http://www.census.gov/cgi-bin/ipc/idbpyrs.pl?cty=JA&out=d&ymin=250>

Rozmístění obyvatelstva

➡ Který ukazatel vyjadřuje rozmístění obyvatel na určitém území? Kde se nachází nejhustěji osídlené oblasti? Které faktory ovlivnily a ovlivňují rozmístění obyvatelstva? Kde je patrná největší koncentrace obyvatel?

Shrnutí:

1. Zvyšoval se počet obyvatel rovnoměrně?
2. Je populační vývoj na všech kontinentech stejný? Jak bude pravděpodobně pokračovat?
3. Jak se liší věková struktura obyvatel různých kontinentů, kde obyvatelstvo výrazně rychleji stárne a proč?
4. Charakterizujte rozmístění obyvatel na Zemi.

- růst populace je **územně diferencován**
- nerovnoměrný populační vývoj patří mezi **globální problémy** lidstva
- **protiklady ve vývoji** mezi vyspělými a méně vyspělými zeměmi
- změny v počtu obyvatel jsou výsledkem **bilance přirozeného pohybu** (rozdílu mezi počtem narozených a zemřelých) a **stěhováním** (migrace)
- vzájemný vztah uvedených složek ve sledovaném území – **populační přírůstek** nebo **úbytek**

- v průběhu **19. století** a **zač. 20. století** se na růstu počtu obyvatel nejvíce podílela **Evropa** a **Severní Amerika**, po hospodářském vzestupu a pokrocích ve zdravotnictví - **pokles úmrtnosti, prodlužování střední délky života**
- od **pol. 20. století** růst populace v **méně vyspělých zemích**, počet obyvatel Evropy a Sev. Ameriky stagnuje a podíl těchto obyvatel na světovém obyvatelstvu klesá
- rychle se zvyšuje počet obyvatel **Asie, Afriky, Latinské Ameriky** (vysoká porodnost a klesající úmrtnost – omezení epidemií, očkování, humanitární pomoc), ale velký počet obyvatel trpí podvýživou i akutním hladem
- výrazně se diferencuje **věková struktura obyvatel** – v Evropě a Severní Americe obyvatelstvo stárne, početnější se stávají vyšší věkové kategorie

- rozmístění obyvatelstva je **krajně nerovnoměrné**
- základním ukazatelem je **hustota zalidnění** – charakterizuje průměrnou úroveň celého území
- **přírodní podmínky** – hlavně v minulosti, kdy byl člověk závislý na místní produkci potravin, jednoznačně určovaly množství lidí, které se na daném místě mohlo uživit
- řada současných oblastí s vysokou hustotou zalidnění je založena na vhodných **podmínkách pro zemědělství** (nížinné oblasti, příznivé klima, úrodné půdy, dostupnost potravinového bohatství moří) – monzunové oblasti, nilská delta
- další oblasti se rozvíjely na základě výskytu **nerostného bohatství**, především energetických zdrojů
- později se prosazují **socioekonomické faktory** – koncentrační procesy spoj. s urbanizací, dopravní terminály, rozvojem ekonomických center – jádrových oblastí

Zdroje dat:

United Nations Population Information Network
<http://esa.un.org/unpp> (odhady - střední varianta)

U.S. Census Bureau International Data Base
<http://www.census.gov>

Guinness P. and Nagle G.: Advanced Geography